

Nieuwsbrief NZG

6(3)

Nederlandse Zeevogelgroep
Dutch Seabird Group

ISSN: 1566-6778

Texel, juli 2005

redactie Nieuwsbrief NZG: Mardik F. Leopold
p/a ALTERRA-Texel, Postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel
e-mail zevenhuizen-3@texel.com

Guido O. Keijl, Brederodestraat 16A
1901 HW Bakkum, e-mail guido@hetnet.nl

secretariaat NZG: De Houtmanstraat 46
1792 BC Oudeschild, Texel, e-mail ned.zeevogelgroep@planet.nl

Eidereenden als viseters

Op 18 januari 2005 zat vogelfotograaf Arie Ouwerkerk de hele middag te fotograferen in de haven van West-Terschelling. Hier en der zaten groepjes eiders. Op een gegeven moment zwommen alle (circa 60) eiders gericht naar de plek waar de snelboot (de Koegelwieck) afmeert en begonnen fanatiek te duiken. Regelmatig kwamen vogels boven met een vis en deze werden ter plekke geconsumeerd. De vissen waren levend en zeker niet afkomstig van een passerende of afgemeerde viskottor: de laatste twee uur was er geen boot binnengekomen en ook op de aanwezige garnaalkotters in de haven was geen activiteit.

Eidereend met wijting, haven West Terschelling 18-01-2005. Foto Arie Ouwerkerk
Nieuwsbrief NZG jaargang 6 nr. 3

Al met al duurde deze samenscholing ongeveer 15 minuten en in die tijd zag Arie zeker 50 vissen naar binnen gaan. Soms kon een zilverbreeuw er een afpakken. Meestal kwamen de eiders met de vis al goed in de bek naar boven en hoefden ze hem alleen nog maar door te slikken. Arie heeft enkele foto's van deze eiders kunnen nemen, waardoor achteraf de soort nog kon worden vastgesteld: wijting (Hans Witte, NIOZ). Eén foto mogen we in deze Nieuwsbrief opnemen; een tweede is nog te vinden op www.birdpix.nl.

Eidereenden zijn overwegend schelpdiereters, maar laten zich bij gelegenheid een visje niet ontgaan en her en der is wel eens een eidereend opgedoken met een visje in de snavel. Massaal foerageren op levende vis is echter uitzonderlijk. We kennen slechts een vergelijkbaar geval, beschreven door Frengen & Thingstad (2002) voor een Noors fjord. Hier foerageerden groepen eidereenden (en nog een aantal andere soorten eenden) op scholen zandspiering. In beide gevallen leken de eidereenden heel goed te weten waar ze mee bezig waren: als de gelegenheid zich voordoet en hun kop staat ernaar, kunnen eidereenden blijkbaar ook vissen eten. De vraag die dan blijft is natuurlijk, waarom deze vogels, de laatste jaren geplaagd door voedselschaarste in de Waddenzee, dit toch zo zelden lijken te doen?

MFL

Referentie:

Frenge O. & Thingstad P.G. 2002. Mass occurrence of sandeels (*Ammodytes* spp.) causing aggregations of diving ducks. *Fauna norvegica* 22: 32-36.

Eiders drinken hagel

Arie Ouwerkerk zag nog iets aardigs, daar in de haven van Terschelling. 18 december 2004 was zo'n dag met af en toe onweer, gepaard gaande met soms stevige hagelbuien. Tijdens een hevige hagelbui maakte Arie bijgaande foto, van een eidereend die zijn kans schoon zag om eens zoet in plaats van zout water binnen te krijgen. Zeevogels doen dat wel vaker, bijvoorbeeld op Vlieland (Kees Swennen), maar ze moeten daar dan wel meestal het water voor uit of ten minste naar een plek toegaan waar zoet water in zee stroomt. Nu kwam het letterlijk uit de lucht vallen en verschillende eiders maakten gebruik van de hagel door deze slobberend van het wateroppervlak naar binnen te werken. De vogel op de foto slikt net een hapje hagel door.

Foto Arie Ouwerkerk

De ontwikkeling van de kolonie grote sterns in het Grevelingenmeer in vergelijking met de rest van Nederland, België en aangrenzend Noord-Frankrijk

In 2004 zijn in het Grevelingenmeer 3300 paar grote sterns tot broeden gekomen, hetgeen zo'n 900 paar minder is dan het jaar ervoor (figuur 1). De kolonie was dit jaar gevestigd op de nabij Schouwen gelegen Kleine Stampersplaat, een plaatje van 6,5 ha. In 2002 broedden hier voor het eerst 400 paar grote sterns. Decennia lang hadden ze meer noordelijk gebroed, op de Hompelvoet (312 ha), die echter allengs meer begroeid raakte. In de tachtiger jaren verkozen de grote sterns soms het nabijgelegen veel kleinere Markenje, een anderhalve kilometer ten noordoosten van de Hompelvoet en op slechts zo'n 250 meter afstand van de vaste wal gelegen plaatje van 21,5 ha. Bruine ratten hebben daar toen de grote sterns en de vele kokmeeuwen verdreven waarna deze nooit meer zijn teruggekeerd (Derks & de Kraker 1993). Het Grevelingenmeer herbergt, ondanks de locatiewisselingen, nog steeds de op een na grootste kolonie van ons land met zo'n kwart tot een vijfde van de Nederlandse populatie. De grootste kolonie (van Europa) bevindt zich op Griend in de Waddenzee (11275 paar in 2004). Het Grevelingenmeer wedijvert met de Hooge Platen in de Westerschelde om de tweede plaats: de kolonie in de Westerschelde was de laatste jaren meermaals groter dan die op de Hompelvoet. Dit jaar verliep de vestiging van grote sterns om verschillende redenen erg moeizaam en kozen de meeste 'Westerschelde'-vogels voor het nabije Zeebrugge, waar een recordaantal van 4067 grote sterns een goed broedseizoen kenden. De kolonie van Zeebrugge was dit jaar uitzonderlijk groot: eerder broedden daar maximaal 1650 paar. Mogelijk is ook een aantal vogels van het Grevelingenmeer daarheen getrokken. De onrust in het Grevelingenmeer had ook tot gevolg dat er voor het eerst een kleine vestiging was op de Slijkplaat in het Haringvliet en in de Flauwers Inlaag op Schouwen (respectievelijk 84 en 409 paar). Het totale aantal broedparen grote sterns in het Nederlandse/Belgische Deltagebied was in 2004 weer verder toegenomen, tot 8762 paar (tegen 7460 paar in 2003). Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan de groei van de kolonie van Zeebrugge en werd in belangrijke mate gevoed door het jarenlange hoge broedsucces van de sterns in het Grevelingenmeer. De volgende kolonie naar het zuiden, in Duinkerken, net over de Franse grens, groeide ook, van 800 naar 900 paar. In Zuidwest-Nederland daarentegen, was er sprake van een afname (van 6700 naar 4695 paar). Daar de aantallen in De Waddenzee nagenoeg constant zijn gebleven laat ook het totaal